

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 625/24
11.9.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судија Радмиле Радић, председника већа, Иване Марковић Радојевић и Светлане Павић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., коју заступа пуномоћник Копривица Олег, адвокат из Панчева, Трг слободе бр.1, против тужених ББ и ВВ, обоје из ... и ГГ из ..., чији је заједнички пуномоћник Александар Будалић, адвокат из Београда, ул.Катанићева бр.10, ради утврђења ништавости и поништаја уговора, одлучујући о жалби тужених изјављеним против пресуде Основног суда у Панчеву П 1053/20 од 24.10.2023. године, у седници већа одржаној дана 11.9.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Основног суда у Панчеву П 1053/20 од 24.10.2023. године у ставу трећем изреке, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, евентуални тужбени захтев тужиље АА, којим је тражила да се поништи уговор о доживотном издржавању I 15 РЗ бр.210/13 од 13.2.2013. године, закључен између ДД, као даваоца издржавања и ЂЂ и ЕЕ, као прималаца издржавања, те да се његова правна дејства стављају ван снаге, што би тужени ББ, ВВ и ГГ, као наследници сада пок.ДД, били дужни признати и трпети.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у ставу петом изреке пресуде Основног суда у Панчеву П 1053/20 од 24.10.2023. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужиља АА да туженима ББ, ВВ и ГГ солидарно накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 587.500,00 у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде, под претњом принудног извршења.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженима солидарно накнади трошкове другостепеног поступка у укупном износу од 66.600,00 динара у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде, под претњом принудног извршења.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке дозвољено је преиначење тужбе према поднеску тужиље од 29.12.2020. године. Ставом другим изреке одбијен је основни тужбени захтев тужиље да се утврди да је ништав уговор о доживотном издржавању I 15 P3 бр.210/2013 од 13.02.2013. године, закључен између ДД, као даваоца издржавања и ЋЋ и ЕЕ, као прималаца издржавања, а што би тужени били дужни признати и трпети, као неоснован. Ставом трећим изреке усвојен је евентуални тужбени захтев тужиље, па се поништава уговор о доживотном издржавању I 15 P3 бр.210/2013 од 13.02.2013. године, закључен између ДД, као даваоца издржавања и ЋЋ и ЕЕ, као прималаца издржавања, те се његова правна дејства стављају ван снаге, што су тужени ББ, ВВ и ГГ, наследници сада пок.ДД, били дужни признати и трпети. Ставом четвртим изреке одбачена је тужба у делу којим је тражено да се утврди да предмет заоставштине иза сада пок.ЋЋ из ... представља 1/1 непокретности уписане у Листу непокретности ... КО ... и то на парцели топ.бр... – земљиште под објектом, површине од 169 квм, земљиште уз објекат, површине од 256 квм, са породичном стамбеном зградом и помоћним објектима изграђеним на парцели топ.бр... у ..., ул..., парцела топ.бр... њива у грађевинском подручју, површине од 225 квм, а што би тужени били дужни признати и трпети. Ставом петим изреке обавезани су тужени да тужиљи солидарно надокнаде трошкове парничног поступка у износу од 639.850,00 динара у року од 15 дана под претњом принудног извршења.

Против наведене пресуде тужени су благовремено изјавили жалбу, побијајући је у ставу трећем и петом изреке из свих законских разлога прописаних одредбом члана 373 став 1 Закона о парничном поступку. Трошкове другостепеног поступка су опредељено тражили.

Испитујући правилност првостепене пресуде у побијаном делу у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр.72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23), Апелациони суд је оценио да је жалба тужених основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка које су прописане чланом 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, а жалбом тужених се не указује на другу битну повреду поступка, која је могла бити. Међутим, првостепени суд је на правилно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право, а о чему овај суд, као другостепени, води рачуна по службеној дужности у смислу члана 386 став 3 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, између првобитно туженог сада пок.ДД, као даваоца издржавања и сада пок. ЋЋ и сада пок. ЕЕ, као прималаца издржавања, закључен је уговор о доживотном издржавању оверен код Основног суда у Панчеву – Судске јединице у Алибунару I 15. P3.бр.210/2013 дана 13.02.2013. године. Наведеним уговором примаоци издржавања су се обавезали да након своје смрти оставе даваоцу издржавања непокретности опредељене у првом ставу изреке побијане пресуде и све покретне ствари, а давалац издржавања се обавезао да примаоце издржавања доживотно издржава сходно њиховим потребама. Није била уговорена заједница живота, а уговором је констатовано да се давалац издржавања годинама уназад пре закључења уговора бринуо о примаоцима издржавања, тако да је уговором формално

уређен њихов однос. Тужила је ћерка и законски наследник пок. ЂЂ преминулог дана 16.03.2013. године и иста је решењем Основног суда у Панчеву – Судске јединице у Алибунару О бр.1013/13 од 22.07.2013. године упућена да покрене парницу ради оспоравања предметног уговора о доживотном издржавању, а оставински поступак је прекинут. Сада покојни ЂЂ се разболео неких четири месеца пре наступања смртног исхода, када му је постављена дијагноза аденокарцином желуца, односно злоћудни тумор желуца, слабокрвност секундарног типа, која је била узрокована постојањем злоћудне болести, те обољења срчаног мишића. Болнички је лечен и отпуштен из Опште болнице у Панчеву дана 16.11.2012.године, након десет дана од пријема. Месец дана након закључења уговора о доживотном издржавању, исти је преминуо. У време закључења уговора о доживотном издржавању првобитно тужени ДД је знао какво је било здравствено стање сада покојног ЂЂ, а између парничних странака није било спорно да је ЂЂ имао вољу и жељу да закључи предметни уговор о доживотном издржавању. Према налазу и мишљењу судског вештака др Дражена Јелаче за област медицине – ужа специјалност трауматологија, ортопедија и хирургија од 04.05.2017.године, сада пок. ЂЂ је у време закључења уговора о доживотном издржавању боловао од малигне болести желуца и након отпуста из Панчевачке болнице до закључења уговора о доживотном издржавању нотирана је само једна посета изабраном лекару у Дому здравља у Алибунару дана 19.11.2012. године, а због недостатка релевантних медицинских параметара, врло тешко и готово немогуће је реално и одговарајуће сагледати његово физичко стање на дан закључења уговора о доживотном издржавању 13.02.2013. године и проценити очекивани временски интервал његовог живљења, односно термин извесности смртног исхода. Изјашњавајући се на примедбе тужиле на рочишту од 09.10.2017. године, исти вештак је објаснио да је смртни исход код сада покојног ЂЂ са дијагнозом карцинома желуца био изванредно раније него што је то код здраве популације и у ситуацији када се лице не лечи. На основу налаза и мишљења судског вештака лекара неуропсихијатра др Цигурски Милана од 26.04.2017. године утврђено је да у време закључења уговора о доживотном издржавању код сада пок. ЂЂ нису постојали никакви подаци који би говорили од његовој психичкој измењености, тако да код њега није постојало стање привремене или трајне душевне болести, односно душевне поремећености, излапелости (деменције) или теже душевне заосталости, које би могле утицати на способност за сачињавање уговора. Након смрти примаоца издржавања ЂЂ, уговор о доживотном издржавању је настављен да се извршава у односу на другог примаоца издржавања ЕЕ, која је преминула у току ове парнице дана 18.05.2017. године, а првобитно тужени ДД, њен син, оглашен је за јединог законског наследника, а који је преминуо током ове парнице 30.10.2019. године, и његови законски наследници су овде означени тужени.

Према налазу и мишљењу судског вештака др Стојић Душана, специјалисте опште хирургије и онколошке хирургије од 30.08.2022. године, у случају дијагнозе тумора желуца, код овог патохистолошког типа, на основу литературе и емпиријског искуства, конзервативним лечењем, без оперативне процедуре и конзилијарне одлуке о даљим модалитетима лечења (хемотерапија, зрачна терапија и др.), процена животног века је до годину дана од датума дијагностике. С обзиром да сада пок. ЂЂ од отпуста из Опште болнице Панчево 06.1.2012. године, па до наступања смртног исхода дана 16.03.2013. године, није медицински праћен и сагледан, тешко је проценити брзину

развоја болести у тренутку потписивања уговора о доживотном издржавању. Здравствено стање сада пок.ЂЂ у овом периоду би било повољније да је медицински праћен или ординираним симптоматском терапијом, ако није могуће радикално лечење, обзиром да је болест унапредовала, те се у конкретном случају могао очекивати смртни исход. Средња линија преживљавања у поменутом стадијуму канцера желуца је између 3 и 12 месеци. У леченим случајевима, ако се лечење врши хемиотерапијом и зрачном терапијом/РТГ може се продужити живот до 6 месеци у односу на нелечене пацијенте, што је случај сада пок.ЂЂ, а у ситуацији да се може применити и оперативни, радикални захват, стопа преживљавања преко 5 година је преко 18% до 20%. Сада пок.ЂЂ је имао симптоматску терапију, примао је повремено ињекције против болова, али то није лечење наведене болести, те се индиректно може закључити да је болест сада пок.ЂЂ унапредовала, јер је дијагностикована у новембру месецу 2012. године, а преминуо је у марту месецу следеће године и оперативни третман би био контрапродуктиван, јер би више штетио, него помогао здрављу пацијента, ЂЂ, који је био у завршној фази злоћудне болести.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредбе члана 203 Закона о наслеђивању, оценио да је уговор о доживотном издржавању по својој природи двострани обавезан, теретни уговор, са елементом алеаторности, односно са елементом неизвесности колико ће живети прималац издржавања и колико ће трајати обавеза издржавања, да је смрт примаоца издржавања, сада пок.ЂЂ, а због његове тешке болести карцинома желуца, са којом болешћу је давалац издржавања, сада пок.ДД био упознат, те овај уговор није представљао никакву неизвесност за даваоца издржавања, с обзиром на временски размак између постављене дијагнозе, закључења уговора и смрти примаоца издржавања, те с тих разлога овај уговор о доживотном издржавању нема обележје алеаторности, те да су с тих разлога испуњени услови за поништај овог уговора.

Међутим, оваква одлука првостепеног суда се не може прихватити као правилна, јер је првостепени суд из правилно изведених доказа, извео неправилан чињенично-правни закључак, те погрешно применио материјално право на правилно утврђено чињенично стање, због чега је побијана пресуда у ставу трећем изреке морала бити преиначена.

Одредбом члана 203 став 1 Закона о наслеђивању (“Службени гласник РС” бр.46/95 и 101/03), прописано је да на захтев законских наследника примаоца издржавања, суд може поништити уговор о доживотном издржавању ако због болести или старости примаоца издржавања уговор није представљао никакву неизвесност за даваоца издржавања.

Уговор о доживотном издржавању је по својој природи алеаторан правни посао, што значи да приликом његовог закључења уговорне стране не знају тачан однос међусобних давања и чињења, пошто то зависи од неизвесног догађаја – дужине живота примаоца издржавања. У случају да због старости или болести примаоца издржавања уговор није представљао никакву неизвесност за даваоца издржавања, законски наследници примаоца издржавања могу поднети тужбу за поништај таквог уговора, у смислу члана 203 Закона о наслеђивању. Међутим, сазнање туженог даваоца издржавања да прималац издржавања ЂЂ болује од тешке малигне болести

аденокарцинома желуца, не чини само по себи разлог за поништај уговора, искључиво због тога што је смрт примаоца издржавања наступила убрзо после закључења уговора. Имајући у виду да је према стању у списима првобитно тужени ДД давалац издржавања више година пре закључења спорног уговора о доживотном издржавању водио бригу о примаоцима издржавања, а да из садржине спорног уговора произлази да је циљ његовог закључења правно обликовање фактичког стања – односно уговарање обавезе прималаца издржавања као накнаду за издржавање од стране првобитно туженог које примају више година, због чега, по налажењу овог суда, смрт примаоца издржавања ЂЂ није могла бити мотив и основ за закључење уговора о доживотном издржавању.

Сада пок.ЂЂ је због старости и слабог здравља била потребна нега, а давалац издржавања је бринуо о његовим потребама, као и о потребама другог примаоца издржавања, сада пок.ЕЕ, старао се о њиховој личној и стамбеној хигијени, уредно и редовно им обезбеђивао све оно што им је било потребно, те је примаоцу сада пок.ЂЂ набављао и лекове и после његове смрти давалац издржавања је сносио трошкове сахране у складу са месним обичајем, што значи да је у свему поступао у складу са закљученим уговором. Осим тога, након смрти једног даваоца издржавања, сада пок.ЂЂ 16.03.2013. године, давалац издржавања, сада пок.ДД, је наставио да извршава своје обавезе према другом примаоцу издржавања – својој мајци ЕЕ све до њене смрти 18.05.2017. године, што значи да је своје обавезе извршавао дуги низ година, због чега не постоји ни несразмера узајамних давања.

По оцени Апелационог суда, правилна одлука о захтеву за поништај уговора о доживотном издржавању захтева утврђење да ли је постојала алеаторност уговора (неизвесност колико ће уговор трајати и колика ће бити обавеза даваоца издржавања), као и који је био мотив уговарача за закључење уговора, при том су за процену алеаторности уговора о доживотном издржавању битне све околности конкретног случаја, а не само временски размак између закључења уговора и моменат смрти једног примаоца издржавања. Уговор о доживотном издржавању није изгубио обележја алеаторности самом чињеницом да је сада пок.ЂЂ преминуо 16.03.2013. године, а да је уговор о доживотном издржавању закључен 13.02.2013. године, с обзиром на мотив уговарача за његово закључење, као и чињеницу да је сада пок.ДД, као давалац издржавања и пре закључења спорног уговора бринуо о ЂЂ и након његове смрти, наставио да извршава уговорне обавезе према другом примаоцу издржавања, сада пок.ЕЕ.

Наиме, за процену непостојања алеаторности (неизвесност колико ће уговор трајати и колика ће бити обавеза даваоца издржавања), битне су све околности конкретног случаја, а не само временски размак између закључења уговора и момента смрти, овде једног примаоца издржавања, ЂЂ. Давалац издржавања, сада пок.ДД, је пружио сву потребну негу и помоћ која је сада пок.ЂЂ објективно била потребна након постављања дијагнозе болести од које је преминуо, из чега следи да је мотив за закључење уговора била намера давања издржавања у најшираем смислу те речи, те у ситуацији да је исти уназад годинама бринуо о примаоцима издржавања, те је у таквој ситуацији разумљива жеља једног од примаоца издржавања, сада пок.ЂЂ, да својом имовином располаже на начин који је најбољи за њега, у смислу да имовину остави

особи у коју има поверење и за коју је сигуран да ће му кроз бригу и пажњу нарушено здравствено стање и све тегобе повезане с тим, учинити подношљивим и омогућити му да свој живот до краја проведе на достојанствен начин, уз пун осећај сигурности да ће му бити пружена сва потребна нега и пажња, а што се у конкретном случају и десило, па дужина трајања уговора долази у други план, а вредност престације даваоца издржавања има се посматрати у ширем контексту, поготово што је спорни уговор о доживотном издржавању закључен са два примаоца издржавања и да је сада пок. ДД по смрти сада пок. ЂЂ, наставио да издржава другог примаоца издржавања ЕЕ, све до њене смрти 18.05.2017. године.

Апелациони суд је приликом одлучивања имао у виду да је првобитно тужбом поднетом дана 13.08.2013. године тражено утврђење ништавости предметног уговора о доживотном издржавању, а да је након што је претходна првостепена пресуда тог суда П 1754/13 од 09.10.2017. године укинута, те да је након тога тужиља поднеском од 14.01.2020. године поред основног тужбеног захтева за утврђење ништавости спорног уговора, поставила и евентуални тужбени захтев за поништај спорног уговора, те налази да у конкретном случају нема места примени одредбе члана 203 став 2 и 3 Закона о наслеђивању, која одредба прописује да законски наследници могу поништај уговора захтевати у року од једне године од дана сазнања за уговор, а најкасније у року од 3 године од дана смрти примаоачеве, те да рок од једне године не може почети да тече пре смрти примаоачеве, а с разлога што је тужиља већ у поднетој тужби 13.08.2013. године, у чињеничним наводима тужбе истакла разлоге за рушљивост – непостојање алеаторности, те би у супротном исто водило претераном формализму, те се за истицање евентуалног тужбеног захтева за поништај спорног, уговора има сматрати датум подношења тужбе 13.08.2013. године.

Имајући у виду изложено, побијана пресуда у ставу трећем изреке је преиначена и одлучено је као у ставу првом изреке ове пресуде, применом члана 394 став 1 тачка 4 ЗПП.

Како је преиначена одлука о главној ствари, на основу овлашћења из члана 165 став 2 у вези члана 153 и 154 ЗПП, преиначено је и решење о трошковима поступка из става петог изреке и туженима су досуђени опредељени трошкови поступка по трошковнику предатом на рочишту на коме је закључена главна расправа дана 24.10.2023. године у укупном износу од 587.500,00 динара, а који трошкови обухватају састав одговора на тужбу и 2 образложена поднеска у износима од по 13.500,00 динара, заступање на 13 одржаних рочишта од по 18.000,00 динара, приступ на 15 неодржаних рочишта у износу од по 11.250,00 динара, све према важећој Адвокатској тарифи у време доношења одлуке о трошковима постука, имајући у виду увећање за заступање сваке следеће странке од по 50%, као и таксе на одговор на тужбу у износу од 9.900,00 динара, према Таксној тарифи важећој у време настанка таксене обавезе, што укупно износи 785.525,00 динара, а како су тужени на рочишту од 24.10.2023. године определили трошкове по предатом трошковнику на укупан износ од 587.500,00 динара, то су трошкови у овом опредељеном износу и досуђени, па је применом члана 401 тачка 3 ЗПП одлучено као у ставу другом изреке ове пресуде.

Одлука из става трећег изреке донета је у смислу одредбе члана 165 став 2 ЗПП, имајући у виду да су тужени у целости успели у другостепеном поступку, чију накнаду

трошкова су опредељено тражили, па им је овај суд, на име трошкова другостепеног поступка, досудио износ од 66.600,00 динара, који трошкови обухватају трошкове састава жалбе у износу од 27.000,00 динара према Адвокатској тарифи у време доношења одлуке о трошковима поступка и таксе на жалбу и другостепену одлуку у износима од по 19.800,00 динара према Таксеној тарифи, важећој у време настанка таксене обавезе. Туженима нису признати трошкови састава жалбе увећане за ПДВ, с обзиром да нису пружили доказ да су овај трошак и имали, односно да им је за ову радњу пуномоћник из реда адвоката издао рачун о плаћеним услугама.

**Председник већа-судија
Радмила Радић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић